

Брюксел, 6.7.2020 г.
COM(2020) 286 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА

**относно изпълнението на финансовата помощ, предоставена на
отвъдморските страни и територии
през 2019 г. по линия на 11-ия Европейски фонд за развитие**

Въведение

С Решението за отвъдморско асоцииране¹ се създава правната рамка за отношенията между отвъдморските страни и територии² (ОСТ), държавите членки, с които те са свързани, и Европейския съюз. В съответствие с Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС)³ целта на Решението за отвъдморско асоцииране е да се подкрепи устойчивото развитие на ОСТ и да се утвърдят ценностите на Съюза по света.

Финансовата помощ за ОСТ се предоставя основно чрез Европейския фонд за развитие (ЕФР), като в рамките на 11-ия ЕФР за програмния период 2014—2020 г. за тях са предвидени 364,5 милиона евро⁴.

В съответствие с член 91 от Решението за отвъдморско асоцииране в настоящия доклад се представя напредъкът, постигнат във връзка с усвояването на средствата за ОСТ от 11-ия ЕФР за 2019 г.

Финансови средства по линия на 11-ия ЕФР—ОСТ

В съответствие с приложение 2 от Решението за отвъдморско асоцииране заделените за ОСТ средства от 11-ия ЕФР се разпределят за периода 2014—2020 г., както следва:

- 229,5 милиона евро за териториално (двустранно) разпределение;
- 100 милиона евро за сътрудничество на регионално ниво и с участието на всички ОСТ;
- 21,5 милиона евро за финансиране на хуманитарна и спешна помощ;
- 5 милиона евро за финансиране на лихвени субсидии и техническа помощ във връзка с Инвестиционния механизъм за ОСТ;
- 8,5 милиона евро за изследвания и техническа помощ.

В съответствие с критериите, определени в Решението, **шестнадесет ОСТ се считат за допустими за териториално разпределение по линия на 11-ия ЕФР**. Следва да се

¹ Решение на Съвета 2013/755/ЕС за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейския съюз.

² До 31 януари 2020 г. ОСТ на ЕС бяха свързани с четири държави — членки на ЕС: Дания, Франция, Обединеното кралство и Нидерландия. 25-те ОСТ на ЕС бяха: Ангила, Аруба, Бермуда, Бонер, Британска антарктическа територия, Британски територии в Индийския океан, Британски Вирджински острови, Кайманови острови, Кюрасао, Фолкландски острови, Френска Полинезия, Френски южни и антарктически територии, Гренландия, Монтсерат, Нова Каледония, острови Питкърн, Саба, остров Света Елена и зависимите територии, Синт Мартен, Сен Пиер и Микелон, Сен Бартелеми, Синт Еустахиус, Южна Джорджия и Южни Сандвичеви острови, Търкс и Кайкос, островите Уолис и Футуна. След оттеглянето на Обединеното кралство на 31 януари 2020 г. ОСТ на ЕС останаха 13: Гренландия (Дания), Френска Полинезия (Франция), Френски южни и антарктически територии (Франция), Нова Каледония и зависимите територии (Франция), Сен Бартелеми (Франция), Сен Пиер и Микелон (Франция), острови Уолис и Футуна (Франция), Аруба (Нидерландия), Бонер (Нидерландия), Кюрасао (Нидерландия), Саба (Нидерландия), Синт Еустахиус (Нидерландия), Синт Мартен (Нидерландия).

³ Част четвърта от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ С 326, 26.10.2012 г., стр. 47).

⁴ Вътрешно споразумение между представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, заседаващи в рамките на Съвета, относно финансирането на помощта от Европейския съюз съгласно многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г. в съответствие със Споразумението за партньорство АКТЬ—ЕС и за разпределянето на финансовата помощ за отвъдморските страни и територии, за които се прилага част четвърта от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 210, 6.8.2013 г., стр. 1).

отбележи, че Гренландия се финансира пряко от общия бюджет на Съюза въз основа на Решението за Гренландия⁵.

Трите регионални програми имат за цел да се насърчи сътрудничеството между ОСТ от един и същ регион, изправени пред сходни предизвикателства и имащи сходни приоритети. С действията, финансирани в рамките на регионалното разпределение, се подпомагат разработването и изпълнението на всеобхватни регионални програми и проекти за справяне с тези предизвикателства. Насърчават се партньорства с други източници на финансиране, включително други финансови инструменти на Европейския съюз, чрез сътрудничество със съседни държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ) и/или трети държави, както и с най-отдалечените региони на ЕС.

В допълнение към териториалните и регионалните програми **тематичната програма** — единствената програма за всички ОСТ по линия на 11-ия ЕФР, насърчава сътрудничеството между ОСТ.

Процес на програмиране за 11-ия ЕФР—ОСТ

В част четвърта от Решението за отвъдморско асоцииране се установява **процес на програмиране, който е специфичен за ОСТ**. За разлика от държавите от АКТБ, програмирането не се основава на национални индикативни програми, а е организирано около еднократно действие, а именно изработването на програмен документ, който се състои от два компонента: а) стратегията на ЕС за реакция (част А) и б) документа за действие (част Б). За одобряването на всеки програмен документ на ОСТ се взема само едно официално решение на Комисията, което обхваща както стратегическите насоки, така и подробната структура на програмата.

Бюджетната подкрепа е предпочитаният начин за изпълнение по отношение на териториалното разпределение в ОСТ (към днешна дата тринадесет от общо 16-те ОСТ се възползват от ЕФР). Това представлява положителна промяна в сравнение с използвания преди това проектен способ в няколко ОСТ. Бюджетната подкрепа предлага ефикасен начин за преодоляване на хоризонталните, дългосрочните и структурните предизвикателства и заплахи и за поддържане на конструктивен диалог относно политиките.

ОСТ носят основната отговорност за изготвянето на програмните документи, в това число за приоритетите, на които се основават техните стратегии, и за осигуряването на необходимите консултации на местно равнище. В съответствие с член 81 от Решението за отвъдморско асоцииране по искане на ОСТ беше предоставена техническа помощ за ОСТ в процеса на програмиране.

Положението през 2019 г.

а) Териториално изпълнение на 11-ия ЕФР

Благодарение на общата ангажираност на всички заинтересовани страни през 2019 г. беше постигнат напредък при програмирането на 11-ия ЕФР чрез засилена координация

⁵ Съгласно Решение 2014/137/ЕС на Съвета за отношенията между ЕС, от една страна, и Гренландия и Кралство Дания, от друга страна, се отпускат 217,8 милиона евро за периода 2014—2020 г. за сътрудничество между Съюза и Гренландия в област от взаимен интерес.

и диалог. С приемането на програмните документи за Аруба и Бонер през 2019 г. **14 от общо 16-те ОСТ с разпределени средства от ЕФР вече са финализирали програмирането си**⁶. Що се отнася до ефективната финансова подкрепа, през 2019 г. бяха изплатени 40,7 милиона евро по линия на 11-ия ЕФР за ОСТ (вж. приложение 1). Процесът на програмиране за Кюрасао (16,95 милиона евро) и Синт Мартен (7 милиона евро) беше в ход през 2019 г., а датата на приемане беше планирана през 2020 г.

Що се отнася до изпълнението през 2019 г.:

Карибски регион:

- В сектора на **образованието** чрез програмата за бюджетна подкрепа за **Ангила** бяха подкрепени одобряването на план за устойчиво финансиране на сектора, създаването на национална рамка за квалификации и утвърждаването на шест индивидуални плана за развитие на училища (отпускане на трети фиксиран транш (2,45 милиона евро), както и на първи и втори променлив транш (0,75 милиона евро+1,05 милиона евро). Освен това през февруари 2019 г. **Аруба** прие своя програмен документ (13,05 милиона евро) за образователна програма, която има за цел да се повишат техническите умения за иновативно и устойчиво развитие. **Търкс и Кайкос** продължиха да поетапното изпълнение на програмата, насочена към повишено адаптиране на техническото и професионалното обучение към нуждите на пазара на труда.
- Забележим беше и напредъкът в сферата на **устойчивия растеж** благодарение на текущата програма за бюджетна подкрепа за **Монтсерат** чрез отпускането на втори фиксиран транш (2 милиона евро) и първи променлив транш (2 милиона евро). Тази програма за бюджетна подкрепа насърчава развитието в области като енергията от възобновяеми източници и туризма.
- **Беше поставено началото на новата бюджетна подкрепа на младите хора за Бонер**, след като беше приет програмният документ по линия на 11-ия ЕФР (3,95 милиона евро). Това ще допринесе за подобряването на здравето на младите хора, ще повиши пригодността им за заетост и ще подобри техния стандарт на живот.
- За **Британските Вирджински острови** бяха отпуснати 2 милиона евро по пакет Б⁷ за следкризисна помощ при последващите действия след ураганите през 2017 г., които засегнаха карибските ОСТ, с цел да се повиши **устойчивостта**.

Тихоокеански регион:

- **Френска Полинезия** постигна напредък в своята секторна политика за устойчив **туризъм**, като продължи изпълнението на стратегията си за устойчив туризъм, което направи възможно отпускането на втория фиксиран транш (7,4 милиона

⁶ Териториалните програми за Аруба (13,05 милиона евро) и Бонер (3,95 милиона евро) бяха приети през февруари 2019 г.

⁷ С тази помощ балансът на пакет Б (с първоначална стойност 21,5 милиона евро съгласно приложение II към Решението за асоцииране от 2013 г.) възлиза на 6,45 милиона евро в края на 2019 г.

евро). **Островите Питкърн** също продължиха поетапното изпълнение на своя стратегически план за развитие чрез насърчаване на туризма и получиха първи фиксиран транш в размер на 1 милион евро. Въведена беше нова корабна линия и броят на пътниците значително нарасна.

- **Нова Каледония** продължи усилията си в **сектора на заетостта**, насочени към разширяване на достъпа до програми за обучение и към повишаване на нивата на заетост и обучение. Предвидените траншове за 2018 г. (втори фиксиран транш в размер на 4 милиона евро + първи променлив транш в размер на 2 милиона евро) бяха изплатени в началото на 2019 г. В края на 2019 г. също така бяха изплатени трети фиксиран транш (5 милиона евро) и втори променлив транш (3 милиона евро).
- Що се отнася до **развитието на цифровите технологии, Уолис и Футуна** продължи своя напредък в по отношение на прилагането на своята стратегия в областта на цифровите технологии и внедряването на услуги, свързани с широколентовия кабел от Самоа до Уолис и Футуна⁸, осигуряващ високоскоростна широколентова връзка.

Други ОСТ:

- **Фолкландските острови** се възползват от програма за **свързаност** в рамките на 11-ия ЕФР. През 2019 г. в изпълнението на техния национален инфраструктурен план и възстановяването на летателната годност на самолетите беше постигнат задоволителен напредък. Бяха изплатени вторият фиксиран транш (1 милион евро) и първият променлив транш (0,75 милиона евро). **Остров Света Елена** също се възползва от програмата за свързаност в рамките на 11-ия ЕФР и през 2019 г. отбеляза значителен напредък в изпълнението на своята стратегия в областта на цифровите технологии.
- Програмата за бюджетна подкрепа на **туризма в Сен Пиер и Микелон** приключи през 2019 г. с изплащането на четвъртия фиксиран транш (3,25 милиона евро) и втория променлив транш в пълен размер (3,25 милиона евро). Напредъкът в секторите на туризма и морския транспорт беше видим, като за него бяха показателни значителното увеличаване на капацитета за туристическо настаняване и засилването на морските услуги между Сен Пиер и Микелон и Нюфаундленд, Канада.

Най-общо и целогодишно програмите за бюджетна подкрепа доведоха до редовни диалози относно политиките с партньорските ОСТ във връзка с макроикономическата ситуация, управлението на публичните финанси и секторните политики.

През 2019 г. имаше мобилизиране на **техническата помощ** в подкрепа на териториалните и регионалните разпоредители с бюджетни кредити в процеса на програмиране. В края на 2019 г. бяха възложени договори за техническа помощ или за проучвания, с които да се определят програмирането и секторните стратегии на ОСТ

⁸ Подводният кабел от Самоа до Уолис и Футуна преминава през Апия, Самоа и Сува, Фиджи, с наземни станции в Савайи, Савусаву и Уолис и Футуна.

или да се установи дали ОСТ отговарят на условията за получаване на бюджетна подкрепа, с обща стойност на изплатените средства 1 592 672,72 евро по линия на инструментите за техническо сътрудничество II и III на 11-ия ЕФР.

б) Регионално сътрудничество по линия на 11-ия ЕФР

През 2019 г. беше постигнат значителен напредък по отношение на регионалните програми за ОСТ по линия на 11-ия ЕФР:

- Регионалната програма за **Тихоокеанския регион** PROTEGE (*Projet régional océanien des territoires pour la gestion matioystes*, 36 милиона евро) подкрепя устойчивото и жизнеспособно развитие на региона чрез опазване на биологичното разнообразие и възобновяемите природни ресурси. Тя е приемник на регионалната програма по 10-ия ЕФР INTEGRE (*Initiative des territoires pour la gestion régionale de l'environnement*, 12 милиона евро), която подкрепяше интегрираното крайбрежно управление и засиленото регионално сътрудничество за устойчиво развитие. Първото плащане (6,8 милиона евро) беше направено през декември 2018 г. През 2019 г. беше съставен екипът и бяха определени 4 работни приоритета (селско стопанство, риболовна дейност, води и инвазивни видове), като първият управителен комитет се състоя през юли 2019 г.
- В **Карибския басейн** регионалната програма ReSEMBID (*Жизнеспособност, устойчива енергия и морско биоразнообразие*, 40 милиона евро) има за цел да засили устойчивото от гледна точка на околната среда икономическо развитие, като се съсредоточи върху жизнеспособността, устойчивата енергия и морското биологично разнообразие. Целта е да се осъвременят остарялата инфраструктура и да се повиши енергийната ефективност, да се подобрят опазването и устойчивото управление на морското биологично разнообразие и да се повиши устойчивостта на екстремни и циклични природни явления. През 2019 г. бяха изплатени 3,62 милиона евро.
- С регионалната програма за **Индийския океан** (*Programme Régional d'appui dans le secteur de l'observation, de la gestion et de la préservation des écosystèmes terrestres et marins*, 4 милиона евро) се цели да бъдат подобрени надзорът и наблюдението на сухоземните и морските екосистеми във Френските южни и антарктически територии, да се възстановят екосистемите и да се укрепят механизмите за предотвратяване на въздействия. Споразумението за делегиране с Agence Française de Développement (Френската агенция за развитие) беше подписано през юли 2019 г. и бяха изплатени 1,4 милиона евро.
- Програмният документ за **тематичната програма за всички ОСТ по 11-ия ЕФР** (17,8 милиона евро) беше приет през март 2019 г. Тази програма се съсредоточава върху устойчивото използване на природните ресурси, като устойчивата енергия и изменението на климата — включително намаляването на риска от бедствия — са определени като подкомпоненти. Подписването на договора с избраната изпълнителна агенция се планира за 2020 г.

И накрая, през 2019 г. ЕС подкрепи **Асоциацията на отвъдморските страни и територии (ОСТА)** с безвъзмездни средства за оперативни разходи (550 000 EUR).

Това позволи на Асоциацията да осигури по-голям капацитет за изпълнението на своя мандат, и по-специално да координира партньорските ОСТ с цел улесняване на диалога с ЕС, насърчаване на партньорството и подкрепа на колективната работа на членовете на Асоциацията в няколко области от взаимен интерес в рамките на асоциирането ЕС—ОСТ.

в) Институционален диалог

В Асоциацията се определят три структури за диалог:

Форум ОСТ—ЕС

17-ият форум ОСТ—ЕС се състоя през март 2019 г. във Френска Полинезия с участието на представители на ОТС на високо равнище и на държавите членки и в присъствието на члена на Европейската комисия, отговарящ за международното сътрудничество и развитието, Невен Мимица, който беше председател на форума.

В заключенията от **17-ия форум ОСТ—ЕС** ЕС, ОСТ и държавите членки, с които ОСТ са свързани, потвърдиха, че 2019 г. представлява решителен момент за бъдещето на отношенията между ОСТ и ЕС с оглед на преговорите за новото решение за отвъдморско асоцииране, многогодишната финансова рамка на ЕС за периода 2021—2027 г., процеса на излизане на Обединеното кралство от ЕС и рамката за периода след Котону.

В рамките на форума **се проведеха тристранни срещи на политическо равнище** (1 март 2019 г.) между представителите на държавите членки, с които ОСТ са свързани (включително с участието на министъра на отвъдморските територии на Франция), ръководителите на делегациите от ОСТ и европейския комисар, които предоставиха полезни възможности да се обсъди партньорството между ОСТ и ЕС в периода след 2020 г. Беше проведен и технически **семинар** на тема **„Устойчиво развитие чрез регионално сътрудничество“**. Семинарът предостави добра възможност да се обсъди ролята, която ОСТ могат да изпълняват в укрепването на регионалното сътрудничество в рамките на тяхната група съседни държави.

Тристранни консултации (тристранни срещи)

През 2019 г. в Брюксел (през април, юли и октомври) бяха организирани три тристранни срещи между Комисията (която беше председател), представители на ОСТ и държавите членки, с които са свързани, които предоставиха платформа за диалог с цел обмен на необходима информация, обсъждане на приоритетни теми от общ интерес и проследяване на напредъка по изпълнението на Решението за асоцииране.

Партньорски работни групи

През юли 2019 г. се проведе заседание на работната група по партньорство **в областта на околната среда, изменението на климата и устойчивата енергия**, по-специално за обмен на информация за различните аспекти, свързани с политиките и инициативите на ЕС за океаните, най-добрите практики и програмите за околната среда и действията по климата (LIFE).

В допълнение към институционалната рамка и структурите за диалог през 2019 г. **ОСТА организира три събития с подкрепата на Комисията.** През октомври беше проведена **конференция** под надслов From the Poles to the Tropics, OCT's Blue Landscape (От полюсите до тропиците — синият пейзаж на отвъдморските страни и територии), довела до подписването на **OCT Declaration on Ocean** (Декларацията на ОСТ за океана), с която се подчертава ангажиментът за опазване на океаните и стимулиране на техните социални и икономически ценности. През декември 2019 г. **беше организирана работна среща относно устойчивата енергия** Това даде възможност на енергийни технически експерти от ОСТ и Комисията да обсъдят тази тема от общ интерес. ОСТ представиха напредъка, постигнат при прилагането на своята Енергийна пътна карта, подписана през 2015 г. И накрая, през декември 2019 г. ОСТА организира **работна среща относно програмите на ЕС**, която имаше за цел да предостави информация за програмите на ЕС и възможностите за финансиране за ОСТ.

г) Европейска инвестиционна банка

В Решението за отвъдморско асоцииране е предвидено финансовата помощ за ОСТ да бъде предоставена чрез финансови механизми, управлявани от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) за периода 2014—2020 г. по линията на 3-тия Финансов протокол: Инвестиционния механизъм за ОСТ (понастоящем на стойност: 48,5 милиона евро), финансирането за лихвени субсидии и техническа помощ (5 милиона евро) и собствените ресурси на ЕИБ (до 100 милиона евро).

През юли 2019 г. в рамките на **Инвестиционния механизъм на ЕИБ за ОСТ** беше подписана една нова операция за Нова Каледония (24 милиона евро) с цел финансиране на заеми от предприятия, разположени в отдалечени области, и много малки предприятия. Продължават други операции, чиято обща стойност в края на 2019 г. беше 85,39 милиона евро. Сумата надвишава размера на началния капитал, тъй като фондът е револвиращ и някои обратни постъпления отново са били предоставени като заеми.

Що се отнася до пакета за **лихвени субсидии и техническа помощ**, ЕИБ подписа 4,25 милиона евро през 2019 г. за операцията за Летище Синт Мартен (вж. по-долу).

През декември 2019 г. ЕИБ подписа 44,3 милиона евро в рамките на **пакета от собствени ресурси на ЕИБ за ОСТ**, предназначени за възстановяване на летището в Синт Мартен от последиците от урагана.

По отношение на останалите средства се извършва мониторинг на планираните проекти с цел пълноценно използване на наличните средства до края на 2020 г.

Перспективи

2020 година ще бъде решителен момент за бъдещето на отношенията между ОСТ и ЕС с оглед на финализирането на преговорите за новото решение за отвъдморско асоцииране, включително Гренландия, свързано с многогодишната финансова рамка на ЕС за периода 2021—2027 г. Това също така ще бъде година от ключово значение за преговорите относно рамката за периода след Котону и Инструмента за съседство,

сътрудничество за развитие и международно сътрудничество. 2020 година ще бъде белязана и от излизането на Обединеното кралство от ЕС, което ще окаже влияние върху групата на ОСТ.

В този контекст укрепването на диалога с ОСТ ще бъде от особено значение. Този процес ще бъде подпомогнат от постоянна подкрепа за Асоциацията на ОСТ, както и за самите ОСТ чрез Механизма за техническо сътрудничество.

И накрая, напредъкът по програмирането за останалите две териториални програми, посочени по-горе, ще бъде от съществено значение, за да се гарантират приемането им до края на 2020 г. и поемането на задължения за изразходване на целия пакет, който е на разположение на ОСТ по линия на 11-ия ЕФР.